

TELEGRAFUL ROMAN.

apare Marția, Joi și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu, 20 Decembre, 1895.

Țările din capitală tracteză o cestiune de caracter pur literar, că reia i dau o deosebită importanță. Ne vom ocupa și noi cu acea cestiune din al nostru punct de vedere.

Este vorba de o nouă jertfă materială spre scopuri național culturale ungurești, și când e vorba de scopurile naționale culturale, atunci nici o jertfă nu poate să fie prea mare.

Guvernul nostru în cele ale scôlei s'a pus în fruntea curentului de magiarizare, el ține cârma, și el conduce luntrea printre valurile apei, care nici decum nu voesc să ia un curs mai lin.

De ani 16 s'a introdus limba magiară în scôlele populare, și rezultatul nu mulțumesc nici pe guvern, nici opinia publică, cari ambii au așteptat m-nuni dela noua reformă cu limba magiară.

Băieții eșiți din scôla poporală nu mai au ocaziune să audă vorbă unгурescă, faptice uită și puținele cuvinte, câte au învățat în scôla.

Guvernul a observat această stare de lucruri, și prin o nouă ordinațiune a regulat instrucțiunea și în scôlele de repetițiune, și a pus pondul principal pe învățarea limbei ungurești.

Instrucțiunea în scôlele de repetițiune se face în 5 ore pe săptămână în timp de erno, și în 2 ore în timp de vară.

Și această e puțin, de aceea guvernul s'a îngrijit, ca tinerimea să ducă cu sine o comoră și în viața practică.

A jertfă deci guvernul suma de 13.000 fl. spre scopuri culturale.

A apărut în zilele aceste o broșură, chemată a introduce în conversațiune limba magiară. Autorul ei este un literat ungur, care mai e și deputat dietal, și aparține partidei guvernamentale.

Titlul broșurei este: Lectiuni de conversațiune, pentru scôlele populare.

Chemarea ei este să fie cheie, care să deschidă ușile, spre a intra

în inimile elevilor cunoștința limbei magiare.

Broșura s'a tipărit în mii și mii de exemplare, paralel cu textul unгурesc s'a făcut traducere și în celelalte limbi din patria noastră, și în acest chip s'a dat în mânie junimei un nou mijloc pentru a învăța limba magiară, căci la noi în patrie e firmă convingerea, că învățarea limbei magiare e trépta cea dintâi spre magiarizare.

Țările din capitală tracteză cestiunea din punct de vedere financiar.

Se susține, că autorul broșurei a fost remunerat cu un onorariu de 3000 fl. librariul cu 10 000 fl.

Pe noi, această nu ne împôrtă.

Noi am fost și suntem de părerea că din capul locului a fost riscată întreprinderea. Cestiunea pentru noi a fost: întroducerea limbei magiare în scôlele populare, zădărnicesc progresul, la care ar pute ajunge scôla.

Experiența de 16 ani vorbesce pentru convingerea noastră.

Broșura din cestiune este tradusă în o limba românescă atât de stricată, încât dacă din batjocură s'ar fi făcut o asemenea traducere, mai rea nu putea fi făcută.

Nu s'a făcut deci nici un folos cu broșura această, ea însă caracterizează curentul cultural din statul nostru, de aceea a trebuit să luăm notiță de această nouă încercare de a ferici poporul român.

Revista politică.

Să înțelege aprôpe de sine visita cancelarului german și amicabila primire, care i s'a făcut în Viena. Când convin conducătorii politicești externe, ei se folosesc de ocaziune, să se salute reciproc. Când a petrecut contele Goluchowski în vara trecută la Ischl a făcut o vizită cancelarului german în Aussee și acum, pentru că principele Hohenlohe vrea să petreacă sărbătorile în Moravia, să folosesc

de ocazie, ca să-i întorcă visita. Amândouă monarhiile au crescut aprôpe împreună de când cu alianța încheiată între Bismarck și Andrassy pe terenul politicești externe, așa că ori-care din amândoi conducătorii ai acestei politicii pôte lucra în numele ambelor monarhii. Tocmai pentru această e indispensabil, ca amândoi să-și comunice ideile unul altuia, ceea ce mai ușor și mai bine să pôte face prin conversație, ca prin schimbare de depeși. Pentru aceea a fost contele Kálnoky la bétrânul din Varzin și tot pentru aceea să vor reșeți tot mai des. vizitele dintre cancelarul german și ministrul de externe austriac. — Deosebite incidente, pericole iminente, cestiuni apropiate nu trebuie să fie căutate și considerate ca motive pentru o convenire, care de sine să înțelege.

Materie de discutat au de sigur și acum amândoi diplomații. Nu e vorba de o amenințare imediată a păcii din lume. În Asia de est iau lucrurile cursul lor normal. Japonia a a evacuat în Miercurea trecută și cel din urmă punct de teritoriu ocupat de trupele sale. În Anatolia va face pörta în curând ordine completă. Nici America nu-și va ieși din sărită din cauza cestiiei cu Venezuela. Înse politica e arta precauțiunii și a preîntâmpinării. Embrionii viitoarelor războie există; interesele rusesci și englezesci să pot lovi crunt unele de altele. Diplomația puterilor trebuie, să caute mijlocele, ca să stângă embrionii, sau, dacă această nu să pôte, să-și apere interesele lor. În Armenia n'avem nici noi, nici germanii ce căuta, însă turburările, anglo-armene amenință, să producă rele în insula balcanică, și aici este monarhia noastră imediat interesată.

În decursul întregului curs al turburărilor armenesci au urmat ambele puteri europene întocmai aceeași direcțiune, deși Germania, pentru că Austro-Ungaria nu face politică de cucerire, ci numai de ocrotire a intereselor ei, n'a pășit activ. Hohenlohe

a spriginit cu căldură inițiativa lui Goluchowski pentru restabilirea concertului european, și și-a întrebunțat influința sa pelângă Sultanul și în cestia rëndului al doilea de corăbii staționare. Consensul și spriginul său nu va lipsi nici în cazul, când ministerul nostru de externe va trebui să întreprindă alți pași pentru restabilirea liniștei și susținerea statului quo.

Politica germană și sub cancelarul cel nou calcă pe drumul bătut de Bismarck; întreține pe cât să pôte strinse relații cu Rusia. Timpul a trecut, când aceste relațiuni desteptau gelozie plină de necredință în monarhia noastră. Esperiența a dovedit, că politica berlineză a reținut imperiul rusesc dela o agresiune și astfel a servit politicești noastre îndreptată numai spre pace. Într'aceea s'au format între Rusia și Austro-Ungaria relațiuni destul de bune. — Cât timp vor sta lucrurile astfel, pacea Europei nu e amenințată.

* * *

După o stare din Constantinopol, în zilele din urmă s'au întemplat la Zeitun nenumărate ciocniri însoțite de mari vörsări de sânge. În 27 Dec. s'au arestat mulți turci. Intre cei arestați să află doi funcționari civili din ministerul de război, un funcționar din ministerul de interne și un adjutant. Aceste arestări stau în legătură cu demonstrația planuită din partea turcilor contra guvernului actual. Versiunea, că armenii vreau să aranjeze o demonstrațiune în capitală să susține. — Sultanul a făcut present țarului o păreche de cai și tutun.

Foile din Londra publică o scrisore alui Rosebery, fostul premier, în care să ȳice: Cu totă puternica vorbire alui Salisbury protestul Angliei în cestia armenescă a fost fără rezultat, intervenirea sa e zadarnică, amenințările sale au rămas neconsiderate. Diplomația lui să pare eshauriată, pe când măcelurile arme-

FOIȚA.

Dări de sémă.

I.

Clerul catolic din Moldova în sec. XVII.

Codex Bandinus.

Dl C. Esarcu în timpul cât a fost ministru plenipotențiar la Roma s'a ocupat neîncetat cu cercetarea prin diferitele arhive și bibliotecii italiene a documentelor relative la țara și némul nostru. Multe din aceste documente au fost publicate de către Academia română, ér altele vor urma să fie publicate. În cursul cercetărilor dl Esarcu a descoperit în original la un anticar codicele de mai sus, pe care l'a incredințat d-lui V. A. Urechii spre a-l dărui Academiei române, cu condițiunea ea studiu d-lui Urechii asu pra acestui codice și însuși Codicele să fie date publicității. Acastă dorință s'a realizat căci publicarea s'a făcut în anele Academiei române, seria II, tomul X I și s'a estras și în volum a parte. Titlul codicelui pe traducere română scă e următorul: „Viziuniunea generală a tuturor bisericilor de rit romano-catolic din provincia Moldovei,

cea supusă spiritualei noastre jurisdicțiuni și îngrijiri, cu multe adnotațiuni de lucruri, cari la scriitori abia sau rar se pôte afla, adresată prea sfântului nostru Domn, Domnul Inocențiu Papa al X-lea, Prea marele pontifice al românilor și de asemenea către eminentisemii și reverendisimii domni și patroni ai mei prea iubiți, ai sacrei congregațiunii de propaganda fide cardinali și prea măriții principii ai s'annului apostolic, de mine fratele Marcu Bandin, alumnul la Bosnia Argentina a sfântului și seraficeului nostru părinte Francisc Minor observante dila Scopia și prin cea divină grație și îndurare a scaunului apostolic arhiepiscop al bisericiei metropolitane dela Marcianopole în Misia interioară, în domnia Bulgariei și administrator umil și nedemn al Durostorului în aceași Misie și în ȳisa domnie a Bulgariei și al (orașului) Tomis în Scipia la Marea neagră și al Moldaviei, la anul Domnului 1646 în 19 Octobrie, deși cu o sênătate mai totdeauna infirmă și bolnavă, nu numai cu sirguință începută și sêvërșită, dar încă și cu cea mai mare fidelitate și acurateță scrisă și terminată la Bacău în Moldova, în arhiepiscopala noastră reședință, la anul Domnului 1648, în ziua de 2 Martiu”. Codicele cuprinde 196 pagini și are un cuprius förte

variat. În el se descrie primirea ce i s'a făcut lui Bandin de către Mateiu Bașarab în reședința sa din Târgoviștea, cea de către Vasile Lupul în Iași, descrierea comunităților catolice în diferite localități din Moldova, starea clerului catolic etc. Tot ce ce ne înteresează în special pe lângă starea catolicismului în Moldova în secol. XVI e starea clerului român și unele din credințele popurului așa după-cum sunt descrise de Bandin.

Clerul catolic din Moldova era incult și imoral. ȳi-se sperie mintea de destrăbătarea morală a preoților catolici, cum ne e prezentată de Bandin, bărbat cult și doritor de prosperarea catolicismului în această țară schismatică. Așa în Huși el găsește ca preot paroch pe un ungur, anume Michail Razon, om simplu și neînvățat, bețiv de frunte și vecinic în ospețe. Din cauza imoralității lui credințioșii l'au tras de pör și de barbă. Pe alți preoți și călugări i-au junghiat, ér pe alții i-au bătut și i-au aruncat în șanțuri. La aceste fapte preoții au împins pe popor prin viața lor scandalösă, căci ei benchetuesc zile și nopți, încât în zile de sărbători ömenii îl chiamă pe preot dela cărciumă, ca să facă liturgia și după ce a celebrat liturgia cletenindu-se se grăbesce a se reîntörce la cărciumă.

Tot așa se exprimă despre preoții catolici din alte părți și în special despre cei din Bacău, pe care îi găsește bețivi, vicleni, mincinoși, nestatornici, prefăcuți. Despre unul spune, că purta cercei în urechi și la gât, deștrăbalat în totă puterea cuvântului. În Suceva spune, că mai mulți catolici au trecut la Ortodocsism din cauza relii purtări a preoților. Așa un bétrân sas de 70 ani, cu puține minute înainte de mörte ceru să fie rebotezat ortodox. Pr. Simon vöind să-l întörce dela această hotăröire el răspunde, că de 20 de ani și-a pus în gând asemenea lucru. Căci în acest timp s'au întemplat förte multe scandale și află credința catolică ajunsă la ul tima decădere în aceste părți.

Aceiași situațiune găsește Bandin pretutiendeni. Ori și unde se îndreptă nu întănesce decât neînțelegeri, nemulămiri din partea credințioșilor catolici față de preoții lor. Conscient însă de misiunea sa și având sufletul plin de durere de starea deplorabilă a bisericiei catolice din Moldova, în tot locul căcă și îndemnă duhovnicesc la îndreptare de moravuri, la unire și la credință.

În totă Moldova Bandin găsește în anul 1647, 1020 de case catolice, cu 10 preoți și 30 de diaconi.

În urma terminării visitațiunii în fu-

nesci continuă, guvernul trebuie, că a întâmpinat greutăți. El a stat înaintea alternativei, sau să-l lase pe armeni, să cadă sau să pună în prospect un război european. „Eu trebuie să aud de la guvern, înainte de a-mi spune judecata.

De aceea aștept într-unirea par lamentului.

Grandomania la culme.

Tote diarele de aici și din România sunt pline de „Intrarea triumfală“ a Cezarelui, pardon a „Martirului“ Vasiliu Lucaciu în București.

După o petrecere de 2 luni în brațele mamei noastre Roma, fără ca să fi publicat promisiunea „Manifest“ din umbra columnei lui Traian“, cătră iubitul seu popor român, părintele Lucaciu, Joi, în 14/26 Decembrie de-adreptul din Roma s'a pogorit la București.

Deși în Roma a sêvșit atacuri diplomatice, precum însuși se laudă, primire oficială nu i-a făcut guvernul României, tinerimea însă și secția București a ligei cu domnul Vintilă Rosetti în frunte și publicul bucureșean, avisat firesc despre ora sosirii, i-a înscenat o primire grandioasă.

Etă cum descrie „Timpul“ această demonstrațiune:

La orele 11 și 40 trenul sosesc în gară și părintele Lucaciu se coboră pe peron în sunetul muzicii și al uralelor nesfârșite.

Dl Spineanu, președintele comitetului național studențesc, îi urază cel dintâi bună venire și îi oferă un frumos buchet de flori naturale. După aceea ia cuvântul dl Vintilă Rosetti, președintele ligei, secțiunea București.

Un student dela științele politice pronunță de asemeni câte-va cuvinte de bună venire. Părintele Lucaciu mulțămesc foarte mișcat. „Manifestația această, de care mă simt adinec atins, dice el cu voce plină de emoțiune, nu mi-o faceți mie, ci conștiinței nemuritoare și nebiruite a românismului“.

La urmă de tot a venit și dl V. A. Urechia, care s'a îmbrățisat cu părintele Lucaciu, dar de astădată președintele Ligei n'a pronunțat nici un cuvânt.

În fața gării așteptă o trăsură trasă de patru cai negri, în care se urcă D-rul Lucaciu având alături pe dl Vintilă Rosetti, ér în față pe d-nii Ionel Grădișteanu și Spineanu.

Trăsura pornesc la pas, urmată de mii de ómeni. Balcónele și ferestrele de pe calea Griviței și calea Victoriei sunt înțesate de lume. Uralele erau nesfârșite, ca și plóia de flori ce cădea din balcóne. În fața Episcopiei

afuența era enormă. În fața palatului cortegiul se opresce și aerul răsună de un formidabil „ura“.

La ferestra din fund a palatului erau micul principe Carol și mica principesă Elisabeta. La o altă ferestră din aripa dreaptă a palatului se vede A. S. R. Principesa Maria. În tot timpul acesta părintele Lucaciu stă în picioare, cu capul descoperit, pe când muzica întonează imnul național.

La ora 1 fără un sfert trăsura se opreste la English otel, unde s'a rezervat etagiul I pentru părintele Lucaciu.

Ér despre ținuta lui în București să depeșză diarelor unguresci următoarele:

Deși persoanele oficiale, ca atari au absentat dela demonstrațiunile arangiate în onórea „martirului“ cauzei naționale, Lucaciu în otelul „Englisch“ unde a descălecat, continuu primesce visite dela persoane autoritative, față de cari se pronunță fără nici o rezervă despre activitatea sa din viitoriu.

Dice, că va continua lupta în contra șovinismului magiar, dela care nu l va reținea nici o persecuțiune“.

„Vaticanul i-a dat satisfacție deplină“.

Episcopul Szabó a mers anul trecut în persoană la Roma, ca împreună cu ambasadorul austro-ungar, și cu guvernul ungar să cerce a-l compromita naintea Vaticanului, dar n'a folosit nimic, pentru că Vaticanul s'a convins, că motorul persecuțiunilor pornite contra lui, nu este alta, decât șovinismul magiar.

„Curia din Roma a și dispus, ca el să fie reintrodus în parochia sa de mai nainte“.

„Asta Lucaciu nu o consideră de triumful său, ci de triumful bisericei române unite, (aci se manifestă misionariul catolic. Ređ.) care se estinde atât asupra Transilvaniei, cât și asupra Ungariei întregi“.

„Lucaciu intenționează să țină mai multe conferențe despre cestiunea transilvană, cu care ocaziune va da expresiune și impresiunilor, ce au produs în el conversațiile, ce le-a avut în Roma cu mai mulți illustri bărbați de stat italieni“.

„A distribuit „Memorandul“ și s'a convins, că bărbații de stat italieni petrec cestiunile de naționalitate din Transilvania cu viu interes și cu multă simpatie“.

„De grațiere n'a pomenit nici un cuvânt“.

„Și acum, ca și mai nainte susține pretenșiunile dezvoltate în programul din Sibiu și în Memorand“.

„De repetite ori și a exprimat bucuria, pentru-că l-au primit cu așa mare pompă, și că la primire au participat mai toți membri Ligei culturale“.

Studenții universitari vor arangia în onórea lui Lucaciu un banchet.

Să ne întrebăm acum, ce efect a produs în patria noastră această nouă „posare“ a părintelui Lucaciu?

La români efect variat!

Negreșit vor fi și de aceia între adoratorii lui naivi de prin Sătmăr, cari vor salta de bucurie. La bărbații serioși inse, și credem că chiar și la o parte din colegii săi, fosti membri ai comitetului central, n'a putut produce decât un simț de compățimire.

Ér în presa magiară a produs o adevărată furiă contra românilor și strigă după legi excepționale față cu românii trădători de patrie.

Ne mărginim a reproduce numai incheierea din un articol de fond al diarului „Budapesti Hirnap“, care diariu, pe timpul cât după părăsirea Seghedinului a petrecut părintele Lucaciu în Budapesta și de și da buletine despre toate mișcările lui private și oficiose în societatea lui Pázmándy pe la ministri, și așa dicend il apoteosă. Etă cum se espectorăza acest fost amic al părintelui Lucaciu.

„Dar avem altă întrebare: Să pôte suferi, ca un om ca Lucaciu, care jôcă în Roma pe diplomatul, care provocă în București demonstrațiunile în contra Ungariei și se lasă a fi sêrbătorit ca dușman al elementului conducătoru al acestei națiuni, ca un astfelu de om să pôte avea în această țară o poziție, care i dă autoritate și putere, rol de învățătoriu și conducătoriu al poporului“.

Dacă despre această n'avem lege, n'are guvernul intențiune să provóce cât mai îngrabă astfelu de dispozițiuni legislative, cari se facă imposibili în această nefericită țară acest soiul miserabil de trădători“?

Și dacă ne întrebăm mai departe că: cine a avut nevoie de această mai nouă demonstrațiune în București? răspunsul nu pôte fi altul, decât nime.

Nici cauza națională a noastră, pentru că la noi nime nu cere astfelu de manifestațiuni, din contră toate diarele protestéză în contra amestecului stradei din București în afacerile noastre, manifestațiuni apte numai de a provoca și în viitoriu, cum au provocat în trecut măsurile excepționale contra noastră din partea puterii de aici.

Nici România, și în special guvernul de acolo, căruia i pôte procura numai perpleșiități internaționale, nici conservatorii, cari nu vor să imitezze în astă privință pe adversarii lor, când aceia erau în opoziție.

Cine dară? Nime altul decât numai dl Lucaciu, care suferă de p-riculosul morb al grandomaniei.

Dar să ne întrebăm în fine, ce urmări vor avé aceste pentru părintele Lucaciu?

Va veni acasă, credem, că va veni, aici însă nu-și va putea implini promisiunile date în București.

Din carul triumfal purtat de 4 cai negri pe strade pardosite și presărate cu flori, din palatul „Englisch“ și din banchetele luculice, cu care este desmierdat în capitala României, va cădea în satul Șișesci, unde cu molitvelnicul subsuoră va trebui se alerge prin tină până în genunchi pe la credincioșii sei, ca să-i provadă cu celea ce i impuie poziția sa de paroch.

Ce decepțiune amară va fi această! Era nainte de 1848 la teatrul din Cluș un acteur — atunci se dicea comediant — artist renumit și foarte talentat, numele lui era Coelestin.

Intr'o sêră s'a produs în rolul lui Iulius Caesar.

Coelestin și-a jucat rolul escelent, publicul l'a aclamat cu entusiasm și l'a sêrbătorit, ca pe un împêrat.

Plin de mândrie s'a dus Coelestin acasă după căderea cortinei, ca să cizeze.

Nevastă-sa i-a pus cina pe masă, Cina era un blid de fasole, pentru că artistii erau săraci pe vremea aceea.

Bárbatul infuriat la vederea proșaiței fasole, între injurători de toți sflunții, năvălesce asupra nevastei sale: „cum cutéză ea să aștepte cu fasole pe un Iulius Caesar“?

Nu scie ea, că el este astăzi Iulius Caesar?

Biata femeie, reflectându-i, că Iulius Caesar a rēmas pe bină, ér acasă a venit numai Coelestin cel sêrac, care are să se mulțămescă și cu fasole, a mâncat o bătae sdravênă dela închipuitul Iulius Caesar, ér Coelestin a rēmas flămând.

A doua și întreg Clușul auđise de tragedia din casa artistului, și ridea de bietul Coelestin.

Dela sublim până la ridicol este numai un pas. . . . .

Noutăți.

Bal. „Reuniunea femeilor române din Zărnești și jur“ invită la balul ce se va arangia Marți, în 26 Decembrie st. v. (a doua și de Crăciun) în sala edificiului școlar. Inceputul la 8 ore sêra. În numele reuniunii: Comitetul arangiator. Prețul de intrare la bunăvoiața P. T. publicului. Ofertele maritimóse se primesc cu mulțămită și se vor cuita publice.

* * *

tréga Moldovă, Bandin adreséză preoților și credincioșilor un fel de enciclică, în care le dă mai multe instrucțiuni, dintre care amintesc următoarele: „De vor fi prins vre un preot sau călugăr danșând, stând de vorbă cu plăcere cu femei, esercitând usura sau negoful, frecuentând cárciumele, proferind vorbe neonest, impudice ori lascive, obligăm pe toți și pe fie-care din cei cari îi sciu astfel să-i denunțe la episcop cu sinceritate și fără părtinire. De asemenea, dacă parochienii vor vătéma pe preot cu vorbe injurioase, ei să fie amenințați cu bătaia; de asemenea este obligațiunea și aceea să se denunțe la episcop. Făptuitorii unora ca aceștia vor fi pedepsiți cu judecata episcopului ori a aceluia, pe care episcopul îl va fi însărcinat să-i pedepesescă“.

Pe cât de interesante sunt datele ce ni le ofere acest condice relativ la starea materială și morală a catolicismului d'n Moldova pe la jumătatea secol. al XVI, pe atât sunt mai interesante datele relative la țară și în special la biserica noastră. Așa el ne vorbește despre starea preoțiilor noastre, despre înmormântări, despre mergerea la biserică, despre post și rugăciuni etc.

Sunt în Moldova 3 episcopi români ortodocși sub un metropolit, care pórta numele

de metropolit al Sucevei. Unul din cei trei vlădici este de Roman, altul de Rădăuț, al treilea de Huși. Ei își au veniturile lor, căci posedă fond suficient în moșii și alte imunități. Pe toți aceștia, domnitorul îi pune și îi scóte din funcțiune *ad libitum*. Metropolitul are însă puterea de a molesta pe domnitor.

Românii nu prea merg la biserică, nu sciu decât să facă cruce oblică, nu sciu de predică, nu li-se predă nicări catechismul. Ei observă aceleași posturi și sêrbători ca și Grecii. Înainte de tragerea clopotelor românii au deprinderea de a bate într'o scândură, care obicinuit se numesc tóca. Un óre care prea învățat al lor întreat fiind de ce fac această? A înșirat o poveste de babe despre areca lui Noe, îmbrăcând-o în colorile sf. scripturi. Dumneșeu de două ori a scăpat némul omenesc. Întâiu prin Noe, ca se nu piară sub apele Deluviului și a doua óra prin Fiul său. Se bate deci tóca, ca să se reamintescă timpul acelui cataclism, adecă timpul în care Noe din ordinul lui Dumneșeu a construit arca, ca să se mântuiasă d'nsul și sēmênța animalelor. Cât lucra la arcă Noe ajutat de 100 ómeni pe și, diavolul dărîma într'o nópte, deci perdue Noe speranța de a mai termina arca, până ce spiritul sfânt n'a înșufat lui Noe să bată o scândură

resunătoare. Făcend această și lemnele construcțiunii desfăcute de diavol, la bătaia uneia numai din scânduri prin un divin impuls s'au împreunat unele cu altele, tocmai așa cum Noe cu ajutorii săi le împreunase. Așa dar în memoria acestei bătaie de scânduri a lui Noe și a binefacerii divine a luat obiceiul de a bate scândura înainte de tragerea clopotelor.

Mai era obiceiul în vremea această în Moldova ca preoții să plătescă contribuțiuni pentru episcopi și metropolit ori cât li s'ar fi impus pe an. Bandin ne mai spune, că românii nu sciu de rușine, fiind-că limba, clopotul corpului uman în gura lor răsună cu injurători și blesteme într'un chip cu totul imprudent. E lucru obicinuit de a trimite pe om la toți dracii, a împéca mânia și răsbunarea lui Dumneșeu, arare ori jură pe sf. Treime, și pe Dumneșeu și pe sf. Cruce, pe născătórea de Dumneșeu, pe sfinți, pe noroc, pe laptele matern, pe bóla, pe luminarea apriasă, pe sf. Vineri.

Acastă lucrare e o monografie istorică foarte prețioasă pentru cunoșcerea stării catolicismului în Moldova în jumătatea secolului al XVII, cum și pentru cunoșcerea stării bisericii ortodocse române. Lucrarea această a fost descoperită numai grație și iubirii dlui

Esarcu pentru tot, ce este românesc și am cređut de datorita mea, să atrag și atențiunea onor. cetitori asupra ei, făcendu-și în acelaș timp și un mic resumat din părțile ei mai alese, folosindu mă de această deitraducerea din latinesce, făcută de dnul V. A. Urechia.

II.

Ireligiositatea.

Dl Aurelin Candrea, publică un foarte important studiu în „Revista Nouă“, de sub direcțiunea dlui Hașdêu, sub titlul de *Poreclele la Români*. Reproducem aici partea în care enumeră categoria de porecle aplicate de popor acelora, cari nu sunt de o lege cu d'nsul și se găsesce în „Revista Nouă“ Nr. 10-11, anul VII-lea, pag. 409-410.

Poporul socotesc de păgâni nelegiuți și spurcați pe aceia, care nu sunt de o lege cu d'nsul, care să închină lui Dumneșeu într'altfel decât d'nsul.

Tot asemenea consideră de spurcați pe acei de o credință cu el, dar cari calcă prescripțiunile bisericii.

Porecele pe care obicinuesce a le da acestora sunt: *litfă, letin, papistaș, spurcămiercuri*, etc.

Litfă sau *liftă* se poreclesce de popor un om, ce nu e de o credință cu d'nsul apoi un om nelegiuit, réu, viciên,

Invitare. In ziua de 25 Decembre a. c. (ziua de Crăciun) se va arangia în Viştea-superiōră cu elevii scōlei o producţiune musicală-declamaricā-teatrală împreunată cu petrecere cu joc. Inceputul la 6 ore sēra. Din venitul curat se vor procura aparate de învăţământ şi se va pune baza unui fond scolar. Ofertele benevole se vor cuita pe cale diaristică.

Program:

1. „Condacul născerei“, executat de corul scolarilor.
2. „Născerea lui Christos“, piesă în 4 acte cu cāntece predată de elevi.
3. „Trei Colinde“, executate de corul scolarilor.
4. „Toporul şi pădurea“, fabulă decl. de un elev.
5. „Soldan Vitēzul“, cāntonetă comică de V. Alecsandri predată de * * *
6. „Glasul străbunilor“, de Lăpēdat decl. de un elev.
7. „Trageţi hora“, cāntec executat de corul scolarilor.

Cei-ce doresc a participa la această petrecere sē se considere prin această de invitaţi, căci invitări speciale nu se fac.

Viştea-superiōră, 19 Decembre 1895.

Ioan Banciu,
învēţător.

— Elevii cursului prim teologic din „Seminariul Andreian“ invită la „Producţiunea teatrală împreunată cu cântări“, ce se va ţine Marţi (a doua zi de Crăciun) în 26 Decembre st. v., în restauraţiunea „Reithoffer“ din Ocna-Sibiului. Inceputul la 7 ore sēra. Ocna-Sibiului, în 18 Decembre, 1895. Comitetul arangiator. Preţurile: Locul I. 60 cr.; al II-lea 30 cr.; de familie à 3 membrii 1 fl. 50 cr. Venitul curat este destinat bibliotecii scolare de acolo. Suprasolvirile se vor cuita publice.

Program:

1. „Dumnezeul nostru“, compusă de D. Cuntănu, executată de corul cursului.
2. „Medicul fără voie“, comedie în 3 acte de I. B. Molière. Persōnele: Geronte, mare proprietar, dl. D. I. Şortan; Lucinda, fiica lui, d-şōra M. Henteş; Leander, amantul ei, dl. M. Todea; Sganarelle, medicul fără voie, dl. L. Triteanu; Martine, nevasta lui, d-şōra A. Repede; Robert, vecinul lor, dl. C. Condor; Valere, Lucas, ser vitorii lui Geronte, dl. G. Căzan, şi St. Morariu; Jaqueline, nevasta lui Lucas, d-şōra Aur. Dărămuşiu; Thibaut, ţeran, dl. T. Roşca; Perin, fiul lui, dl. P. Lula.

3. a) „Vino lele“, compusă de I. Vidu, executată de corul cursului. b) „S'o veţi mamă“, compusă de G. B., executată de corul cursului. După producţiune urmēză dans.

Folosul crocodililor. De când pielea de crocodil a devenit un articol însemnat în comerţul general de ađi, locuitorii din provincia Florida pustiesc în măsură mare crocodilii, pe aceşti monstri de apă a ţinuturilor esotice. Aşa s'a întâmplat, că din unele ape

ale Floridei crocodilii au perit cu totul şi numai atunci apoi s'au convins locuitorii despre serviciul cel mare, pe care aceştia îl aduc omenimei. Cloşanii cei de apă s'au sporit în mod îngrozitor şi fac pagube enorme în sēmēnături şi păduri. Din cauza această guvernul din Florida a oprit pe un timp ore-care pustiirea crocodililor. Sē prea pōte că şi vechii Egipteni tot din asemenea cauze ţineau crocodilul, de un animal sfânt.

Un duel american. Doi americani avuţi, cari nu se puteau suferi de mult timp hotărîră a se bate în duel, dar nu cu pistolul nici cu sabia, ci cu... locomotiva. Intr'un loc pustiu la marginea unei păduri se construî un drum de fier în lungime de 1/8 milă.

Condiţiunile duelului erau următoarele: Fie-care adversar trebuia sē se posteze cu locomotiva lui încălđită după plac la un capēt al drumului de fier. Pe o mică colină pe care o puteau vedea amēndoi, avē sē se dea semnalul prin descărcarea unui pistol, care în cazul când nu ar fi fost auđit, putē înscinţa prin fumul seu pe adversari, ca sē fie gata. A doua descărcătură de pistol sau fumul ce se înălta în sus era semnalul de plecare. Ambii combatanţi stau la locul lor îndērētul locomotivei inferbătate, cu mâna pe ventil, cu ochii îndreptaţi spre colină de unde aşteptau semnalul. La prima descărcătură un nor alb şi gros se înălta în aer.

Trec cinci minute, cinci vēcuri. În fine etă şi al doilea nor alb de fum se înălta de-asupra colinei. Ambele locomotive plecā alērgā la început mai încet, apoi din ce în ce li se augmentēza viteza, ēr în câteva secunde viteza lor este estra-ordinară. Locomotiva lui Wood merge mai epede; ea trece pe lângă stîlpul dela mijlocul drumului pus ca sē marcheze pînta combatanţilor.

Dar abia mai face 15 metri şi monstrii de vārsă foc din gāturile lor, se întâlnesc; ciocniturea fu înspāimēntătoare. Locomotiva lui Wood se rēstōrnā îndērāt, cade peste conductorul seu, îl strivesce, îl arde, şi îl diformēzā într'o grămadă de carne şi ōse. Ceealaltă, a lui Klark, se sparge în partea dinainte. Un vulecan de aburi nāvālesce afarā mai merge puţin înainte şi în fine se opreşte. Conductorul însē a dispărut.

În urma ciocnirii îngrozitoare fu aruncat din drum la depărtare de 10 paşi în pădure, unde a şi fost găsit străpuns şi zdrobit şi abia dānd semne de viēţă. Faţa nu era de recunoscut, într'atāta îl arse vaporul, pe lângă această îi mai lipsia şi un picior. Transportat acasă, în câteva cēsuri plăti cu mōrte gustul estravagant de a sē duela á la americana.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Turda, 18 Decembre 1895.

Adunarea comitatensă a comitatului Turda Arieş s'a ţinut la 7/19 Decembre 1895 şi pentru ca publicul sē pōtă fi orientat despre decurgerea

acesteia, vreau şi eu care din întēmplare am ajuns membru ales la comitat, a descoperi lucrul aşa cum au decurs.

Încāt ne privesce pe noi românii pe 6/18 Decembre a. c. am fost chemaţi la constituirea clubului naţional şi adunēndu-ne în număr frumos în aceea zi la 3 ore după prāndu, ne am constituit alegēnd comitetul şi anume 5 membrii din centrul Turda pe Dni: Iuliu Vlăduţ, director de bancă, Dr. George Popescu, Ioan Mesaroş şi Ioan Petricaş advocaţi şi Alecsandru Romonţan par. gr. cat., şi pe presidenţii, cari vor fi aleşi în respectivele cercuri electorale comitatense 1 Turda, 2 Murēş-Ludoş, 3 Trăţicau şi 4 Vinţul de jos.

După terminarea afacerii cu constituirea clubului naţional, domnul Iuliu Vlăduţ au pofţit pe domni prezenţi, cari ca virilisti sau aleşi nu sunt membri ai municipiului, se binevoiască a părăsi sala, ceea ce au şi urmat momentan.

După ce au rēmas numai membrii congregaţiunei comitatense romāni, s'a deschis desbaterea asupra ţintei, ce noi românii avem a observa la alegerea oficialilor. S'a desbătut lucrul 2 ore, dar rezultat hotărît, deşi s'a făcut cunoscută hotărîrea adunārei premerse nu s'a ajuns din cauză, că mai mulţi membri lipsiau şi aşa s'a hotărît ca resolvierea causei sē rēmānă pănă dimineţa şi după sosirea şi celorlalţi membri la 8 ore sē se ţină o consultare, ceea-ce au şi urmat prezentându-se membrii aprōpe toţi.

Desbaterea a fost fōrte seriōsă şi s'a decis în principiu, ca membrii romāni sē voteze cu partida, care va promite ceva şi pentru romāni.

Partide erau 2, una a vice-comitetului fost Béla Rōdiger, care consta din alegētorii toţi pănă într'unul din Turda şi din comitat un numer însemnat de alegētori, cari spriginēu pe fostul vice-comite.

Cređēnd noi românii, că această partidă e mai tare am pactat cu ea astfel, că la un post de asesor la sedria orfanală sē se alegā un romān, anume dl. Ioan Henteş protopretore — în Sebeş şi astfel de acest pact s'au ţinut românii şi partida Dlui fost vice-comite Rōdiger Béla.

Dar ce sē veđi, se deschide şedinţa prin comitele suprem, şi după unele reflexiuni a lor trei membri se alege comisiunea de candidare, şi făcēndu-se candidarea, spre mirarea nóstră ni se spune, că candidatul Ioan Henteş, care a întrunit trei voturi în comisiune cu votul al comitetului s'a eschis din candidatură, şi când i s'a cerut motivele eschiderei a răspuns, că acest drept îl garantēza legea, deci nu dă nici o desluşire în cauză.

Rēmāserām noi românii desamăgiţi, ne grupām, ne consultām din nou ce e de făcut; în interval sosesce protopopul Solomon din Ludos, şi mai mulţi alegētori de pe câmpii, şi în un hotel modest, după o consultare lungă, deşi o parte mare, era de părere sē nu votām, ci sē ne căutām de cale, domnul protopop Solomon au arētat conclusul conferenţei dintāiu şi s'a decis sē votām cu dl. Dr. Betegh Miklos, care s'a obligat cu partida dsale a vota, pentru alegerea dlui Ioan Henteş, care dela postul de asesor la scaunul orfanal s'a eschis şi pe baza această 22 membrii romāni au pūrces la votare, care s'a terminat la 1/2 2 ore post meridiane cu rezultatul, că candidatul, Dr. Betegh Miklos cu majoritate de 18 voturi romāne au fost ales şi proclamat de vice-comite.

S'a abţinut dela vot dl. Iuliu Vlăduţ, din Turda, care își deduse cuvēntul lui Rōdiger şi dl. Aureliu Pop, din Ghiriş şi dl. Catona bătrēnul din Dateş.

Căderea vicispanului Rōdiger au urmat din necandidarea lui Ioan Henteş la postul de asesor la sedria orfanală, ceea ce au urmat din votul comitetului suprem, căci dacă românii votau cu partida Rōdiger, cum au pactat, Rōdiger era reales, deci românii au pūrces de tot corect.

După terminarea votārei acestei, am mers cătră quartire, şi pe stradă dela casa comitatului auđiam pe fraţii magiari đicēnd „kaptak az oláhok bocskorra valót, az esperes 3000 frtot“, care protopresbiter ar fi primit suma de 3000 fl. nu s'a denunciat, eu însē nu am vēđut la această alegere dēndui-se nimēnu nici un cruceriu.

Acēsta nu cred a fi adevērat, că dōră nici unul n'a participat nici la banchet, asta e adevērul, dacă ar fi adevērat, cel ce a primit ar fi vrednic de dispreţul nostru naţional.

Noi românii apoi am votat pe Henteş pentru postul de notariu, şi am plecat acasă, avēnd respect de banchetele arangiate de ambii candidaţi în temere, ca sē nu fie ca în sara dlui Raţ.

Romānii şi-au luat un revangiu frumos în forma această pentru cele petrecute cu fraţii din Turda, dar au vēđut după terminarea votārei, că şi nou alesul vice-comite l'au lāsāt înşelaţi, căci candidatul nu s'a ales nici de notariu.

Turda, 9 Decembre 1895.

Petru Roşca,
prot. gr. or.

Loterie.

Miercuri, în 1 Ianuarie n. 1896.

Brünn: 20 84 38 78 66

Barcianu, „Dicţionar rom germ.“, pag. 355: „Litfă, ein Mensch ohne Treu und Glauben“ = un om fără sinceritate şi credinţă.

Costinescu, Dicţionarul II, pag. 34—35: „Litfă, epitet popular şi familiar, ce se dă în dispreţ unui străin“. Cuvēntul Litfa însemna în limba veche „Litfan“ sau ţara Litfanilor, Litfania, dela polonul litwa, „Litfan, Litfania“.

Trecerea semnificaţiunii cuvēntului la cea actuală, etă cum o esplică dl. Şăineanu în a sa „Semasiologie a limbii romāne“:

Din ce cauză a dobāndit cuvēntul o semnificaţiune justă în gura poporului romān mai eu sēmă la cel din Moldova?

Dl. Alecsandri o esplică astfel: Litean sau Litvean, locutor din Litfania. De-ele rēsbōie ce avură Moldovenii cu Leşii, daunele ce făceau acestia în ţēră, când nāvāliu şi numeroşele lor călcări peste tractatele de pace au dat cuvēntului litfă o semnificare uriciōsă. Litfă e sinonim cu neam rēu şi fără credinţă. Adevērata cauză pareni-se a fi cu totul alta.

Nu caracterul Litfanilor, ci credinţa lor a ocazionat această transformare logică. Litfania, ca şi Leşii sunt catolici şi nimic nu era mai uriciōs în ochii Romānilor decât

confesiunea papistāşască. Nici o religiune, đice Cantemir, nu este urită Moldovenilor ca cea papistāşască... Ei (Moldovenii) đic, că tōte celelalte religii eretice sunt cunoscute şi prea lesne se înţelege depărtarea lor dela biserică cea pravoslavnică; însă papiştaii aseund chipul lor cel de lup sub cojoc de ōie.*)

C. Negruzzi, Sobiezki şi Romānii:

„Atuncea craiul lor a pornit s'aducă tunurile ca sē spargă porţile, dar mai întâi a trimis răspuns călugărului, care şedea în clopotniţă, sē deschidă, ori face mânăstirea praf şi pulbere. Auđita-ţi acolo litfa cea pāgānă? Şi ce a fă-ut popa?“

Creangă (scrieri I, pag. 117): „De aş avē eu atāţia gonitori în ocol şi d-ta atāţia băeşi, căţi cazaci, căpcāni şi alte litfe spurcate au căđut morţi aici, din vreme în vreme, bine ar mai fi de noi!“

Alecsandri, Peneş Curcanul:

Sērmanii! bine s'au luptat
Cu litfa cea pāgānă,
Şi chiar murind ei n'au lāsāt
Sē cadă arma din mână...

Acelaşi „Creditorii“: Litfa de zaraf

*) Revista pentru Istorie, Archeologie şi Filologie vol VI, pag. 443.

s'a speriat de mine şi-a fugit, pare că l'a umflat năbădaia“.

Sofia Nădejde, „Nuvele“, pagina 151: „Pecat? Pecat e că-l lāsăm sē trăiescă. Aista-i om? Aista-i căne, litfă spurcată! Diavolului s'a juruit“.

Un eretic, un om care se lapēdă de legea pravoslavnică, sau care nu ţine prescripţiunile bisericii e poreclit litin.

Jipescu, „Opincarul“, pag. 152: „...Ce dulce mâncaşi ađi? Că parcă vēd nisece urjumiele şi osciōre aruncate la uşă şi pasămi-te că eşti litin da spurci Vinerea şi Mercurea“.

În balada dobrogenă „Sava litinul“:
Dar fata de unde-o ia?
Chez din targ din Dobrogea.
Ia fata litinului
Lui Sava pāgānului.
Lui Sava litin bogat
Şi de lege lepădat
Şi în cruce nebotezat....*)

Spurcă Mercuri e poreclit un om care nu ţine posturile, ci spurcă, adecă mănāncă frupt, Mercurea şi Vinerea.

Ispirescu „Pomul Crăciunului“: Dacă scie că este de-ai papii dela Roma, îi đice

*) Teodor T. Burada, O călătorie în Dobrogea Iaşi 1880, pag. 211—212.

papistāş, ēr dacă vede că nu ţine posturile îi đice spurcă-mercuri ori litin.**)

Din acest mic studiu al dlui Candrea se vede dispreţu, cu care a privit totdeuna poporul nostru pe acei ce nu sunt de o lege cu el, fără însă sē fi fost vre-odată netolerant şi violent. El s'a mulţămmit numai sē ţină cu tenacitate la credinţele sale, la religiunea sa, şi sē facă tōte sacrificiile materiale posibile pentru această. E de cea mai mare însemnătate de a cunosce cum s'a manifestat viēţa religiōsă a poporului nostru în tōte vēcurile şi cum a privit el poporele cu care a venit în contact, dar care aveau altă credinţă religiōsă. Dl. Candrea publică pōrecelele culese din diferiţi scriitori ai nostri; se găsesce multe şi în alţi scriitori mai vechi; dar ce ar fi de dorit, e, ca preoţii nostri sē adune porecelele, đicētorile, anecdotele etc., din însăşi gura poporului. Prin urmare la lucru preoţi tineri, căci numai astfel vom putē sē cunoscem în amănunţimi pe poporul nostru, ca membru statornic al sfintei noastre biserici ortodoxe.

(Biserica ortodoxă romānă.)

G...

***) Convorbiri literare, an. XVI, pag. 349.

Nr. 547

[225] 1-1

Publicațiune.

In sensul §-lui 124 a Regulamentului pentru procedura judecătorească în cauze matrimoniale, se aduce la cunoștință publică, că Maria Varga din Mico-ujfalău, comitatul Treiscaunelor, este despărțită de pribegitul ei bărbat, Stefan Tamaș, tot de acolo, prin sentința Preaveneratului Consistoriu Archidiececan dto. 45 Septembrie a. c. Nr. 6413 B.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tractului Treiscaunelor.

Brețcu, 7 Decembre 1895.

Dimitrie Coltofean, prot.

Nr. 1038/1895 com. [223] 2-3

CONCURS.

Prin acesta scriu concurs pentru cinci posturi de practicanți administrativi, devenite vacante în comitatul Sibiului, cu următoarele salare:

1 anual 600 fl. v. a.

2 anual 500 fl. v. a.

3 anual 300. fl v. a. plus pentru fie-care 60 fl. v. a. ca relut de cuartir.

Doritorii de a reflecta la vre unul din aceste posturi au se-și înainte rugările lor instruite conform literei d, §-ul 3 art. de lege I. din 1883 respective conform alineatului ultim, a §-lui 5 din acea lege, cel mult până în 10 Ianuarie 1896 st. n. la mine.

Sibiu, în 23 Decembre 1895 n.

Dela comitele Sibiului etc.

Thalman m. p., comite.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIU.

A eșit de sub presă:

[207] 5

CALENDARIU pe anul visect dela Christos 1896.

Anul al patruzeci și cincilea.

Prețul unui esemplariu legat 30 cr., pentru vândători nelegat 23 cr. v. a. și legat 25 cr. v. a.

CUPRINSUL:

Cronologie. — Calendarul (julian și gregorian, cu însemnarea exactă a Evangeliilor și glaurilor de peste an). — Pătrarele lunilor. — Genealogia casei domnitoare austriace. — Regenți europeni. — Serviciul postal și telegrafic. — Conspicuitățile săptămânilor. — Taca de timbru pentru polițe și documente. — Tabela pentru computarea intereselor.

Șematismul

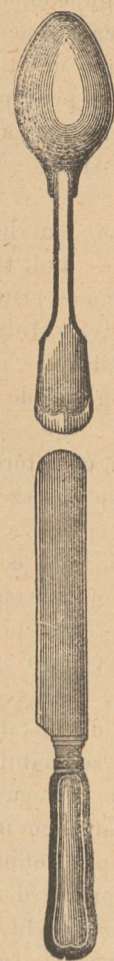
bisericeii ortodoxe orientale române din Ungaria și Transilvania, cuprindând și pe protopresbiterii administratorii protopresbiteriali, parochii și învățătorii cu comunele bisericesti din archidieceasă după noua arondare a protopresbiteratelor.

Ierarhii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Evidență pentru oficiile parochiale și protopresbiterale. — Partea literară: Din Africa centrală. — Fragment din „Oglinda“, satiră de A. Naum. — Anecdote.

Însemnarea târgurilor după alfabet, după luni și zile. — Anunțuri. — Catalogul cărților aflătoare în librăria archidiececană din Sibiu.

Administrațiunea tipografiei archidiececane în Sibiu.

CRISĂ MARE!

New-York și Londra nu au cruțat nici continentul european și o mare fabri de argintării s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa mare numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu esecutarea acestui mandat sunt eu imputernicit. Espedez deci ori și cui obiectele următoare pe lângă simpla remunerațiune de fl. 6.60 și anume:

- 6 cuțite fine cu tăiș veritabil englez.
6 furculițe de argint patent american dintr'o bucată
6 linguri de argint patent american.
12 lingurițe de argint patent american.
1 lingură pentru supă de argint patent american.
1 lingură pentru lapte, de argint patent american.
2 păhare pentru ouă, de argint patent american.
6 tave Victoria englezesci.
2 felinare frumoșe de masă.
1 sită pentru ceai.
1 lopătică pentru zăhar pisat.
44 de bucăți laolaltă numai fl. 6.60

[206] 7-7

Tote acestea 44 de bucăți au costat mai nainte fl. 40 și se pot căpăta acum pentru prețul minimal de fl. 6.60. Argintul patent american este un metal alb, care își păstrează colorea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mă oblig prin acestea în public, a retrimite banii tuturor, cărora nu le convine marfa. Nimeni se nu lase deci privilegiul acesta admirabil și se și procure splendida garnitură, care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de Crăciun și Anul-Nou

precum și ca present de nuntă și pentru toate gospodăriile mai bune. Se capătă numai la

A. HIRSCHBERG,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent. Viena, II., Rembrandtstrasse 19, — Telefon Nr. 7114.

Ezpediția în provincie se face cu ramborsă sau pe lângă anticiparea sumei.

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de alături (metal higienic)

Estras din scrisorile de recunoștință:

Gólniczbánya. Cu a două ezpediție de două garnituri sunt foarte mulțumit, și voin recomanda și altora. Dulla Nandor, e-pelan. Olmütz, 1 Maiu, 1892. Sunt foarte mulțumit cu ezpediția, ca e a întroat pe departe așteptările mele. Căpitan Cz..., comanda pieji

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1895.

Budapesta — Predeal

Table with columns for train types (Tren de persoane, Tren accelerat, etc.), departure times, and destinations (Viena, Budapesta, Szolnok, etc.).

Budapesta — Arad — Teiuș

Table with columns for train types, departure times, and destinations (Viena, Budapesta, Szolnok, Arad, etc.).

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Table with columns for train types, departure times, and destinations (Viena, Budapesta, Timișoara, etc.).

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

Table with columns for train types, departure times, and destinations (Cucerdea, Ladoș, Oșorheiu, etc.).

Nota: Orele însemnate în stânga stațiilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. Numerele cele grase înseamnă orele de lupte